C/2024/6820

29.11.2024 г.

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

от 21 октомври 2024 година

относно икономическата, бюджетната, трудовата и структурната политика на Кипър

(C/2024/6820)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 121, параграф 2 и член 148, параграф 4 от него,

като взе предвид Регламент (ЕС) 2024/1263 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2024 г. за ефективна координация на икономическите политики и за многостранно бюджетно наблюдение и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета ([1]), и по-специално член 3, параграф 3 от него,

като взе предвид Регламент (ЕС) № 1176/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 ноември 2011 г. относно предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси ([2]), и по-специално член 6, параграф 1 от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия,

като взе предвид резолюциите на Европейския парламент,

като взе предвид заключенията на Европейския съвет,

като взе предвид становището на Комитета по заетостта,

като взе предвид становището на Икономическия и финансов комитет,

като взе предвид становището на Комитета за социална закрила,

като взе предвид становището на Комитета за икономическа политика,

като има предвид, че:

(1) Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета ([3]), с който бе създаден Механизмът за възстановяване и устойчивост („Механизмът“), влезе в сила на 19 февруари 2021 г. По линия на Механизма се предоставя финансова подкрепа на държавите членки за осъществяването на реформи и инвестиции, водещи до фискален стимул, финансиран от Съюза. В съответствие с приоритетите на европейския семестър за координация на икономическите политики Механизмът спомага за постигането на икономическо и социално възстановяване и за изпълнението на устойчиви реформи и инвестиции, по-специално реформи и инвестиции за насърчаването на екологичния и цифровия преход и за укрепването на устойчивостта на икономиките на държавите членки. Механизмът също така спомага за укрепването на публичните финанси и за стимулирането на растежа и създаването на работни места в средносрочен и дългосрочен план, за подобряването на териториалното сближаване в рамките на Съюза и за подкрепата на непрекъснатото прилагане на Европейския стълб на социалните права.

(2) Регламент (ЕС) 2023/435 на Европейския парламент и на Съвета ([4]) („Регламентът REPowerEU“), приет на 27 февруари 2023 г., има за цел постепенното премахване на зависимостта на Съюза от вноса на руски изкопаеми горива. Това ще спомогне за постигането на енергийна сигурност и диверсификация на енергийните доставки на Съюза, като същевременно ще увеличи използването на възобновяеми енергийни източници, капацитета за

([1]) ОВ L, 2024/1263, 30.4.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) ОВ L 306, 23.11.2011 г., стр. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 г. за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост (ОВ L 57, 18.2.2021 г., стр. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([4]) Регламент (ЕС) 2023/435 на Европейския парламент и на Съвета от 27 февруари 2023 г. за изменение на Регламент (ЕС) 2021/241 във връзка с главите за REPowerEU в плановете за възстановяване и устойчивост и за изменение на регламенти (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) 2021/1060 и (ЕС) 2021/1755 и Директива 2003/87/ЕО (ОВ L 63, 28.2.2023 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

съхранение на енергия и енергийната ефективност. Кипър добави нова глава за REPowerEU към своя национален план за възстановяване и устойчивост, за да финансира ключови реформи и инвестиции, които ще спомогнат за постигането на целите на REPowerEU.

(3) На 16 март 2023 г. Комисията публикува съобщение, озаглавено „Дългосрочна конкурентоспособност на ЕС: перспективи след 2030 г.“, за да осигури информация за политическите решения и да се създадат рамкови условия за увеличаване на растежа. Съобщението е структурирано около девет взаимно подсилващи се движещи сили в областта на конкурентоспособността. Сред тези движещи сили достъпът до частен капитал, научните изследвания и иновациите, образованието и уменията и функциониращият единен пазар се открояват като основни приоритети на политиката за реформи и инвестиции с цел справяне с настоящите предизвикателства, свързани с производителността, както и за изграждане на дългосрочна конкурентоспособност на Съюза и неговите държави членки. На 14 февруари 2024 г. Комисията публикува съобщение, озаглавено „Годишен доклад от 2024 г. за единния пазар и конкурентоспособността“. В съобщението се описват подробно конкурентните предимства на европейския единен пазар и предизвикателствата пред него, като се проследява годишното развитие в съответствие с установените девет движещи сили на конкурентоспособността.

(4) На 21 ноември 2023 г. Комисията прие годишния обзор на устойчивия растеж за 2024 г., с което постави началото на европейския семестър за координация на икономическите политики за 2024 г. На 22 март 2024 г. Европейският съвет одобри приоритетите на обзора на устойчивия растеж за 2024 г. във връзка с четирите измерения на конкурентоспособната устойчивост. На 21 ноември 2023 г. въз основа на Регламент (ЕС) № 1176/2011 Комисията прие и доклада за механизма за предупреждение за 2024 г., в който посочи Кипър като една от държавите членки, които могат да бъдат засегнати или за които може да съществува риск да бъдат засегнати от дисбаланси и за които ще е необходим задълбочен преглед. На същата дата Комисията също прие становище относно проекта на бюджетен план за 2024 г. на Кипър. Комисията прие и препоръка за препоръка на Съвета относно икономическата политика на еврозоната, както и предложение за съвместния доклад за заетостта за 2024 г., в който се анализира прилагането на насоките за заетостта и принципите на Европейския стълб на социалните права. Съветът прие Препоръката относно икономическата политика на еврозоната [5] („Препоръка от 2024 г. относно еврозоната“) на 12 април 2024 г. и съвместния доклад за заетостта на 11 март 2024 г.

(5) На 30 април 2024 г. влезе в сила новата рамка на Съюза за икономическо управление. Рамката включва новия Регламент (ЕС) 2024/1263 за ефективна координация на икономическите политики и за многостранно бюджетно наблюдение, изменения Регламент (ЕО) № 1467/97 на Съвета [6] за ускоряване и изясняване на прилагането на процедурата при прекомерен дефицит и изменената Директива 2011/85/ЕС на Съвета [7] относно изискванията за бюджетните рамки на държавите членки. Целите на новата рамка за икономическо управление са насърчаване на стабилни и устойчиви публични финанси, устойчив и приобщаващ растеж и устойчивост чрез реформи и инвестиции и предотвратяване на прекомерни бюджетни дефицити. С новата рамка за икономическо управление се насърчава също националната ангажираност и се поставя по-силен акцент в средносрочен план, наред с по-ефективно и по-съгласувано прилагане. Всяка държава членка трябва да представи на Съвета и на Комисията национален средносрочен фискално-структурен план. Националният средносрочен фискално-структурен план съдържа фискалните ангажименти, ангажиментите за реформи и ангажиментите за инвестиции на държавата членка, които обхващат период на планиране от 4 или 5 години в зависимост от редовната продължителност на мандата на законодателния орган в съответната държава. Планът за нетните разходи [8] в националните средносрочни фискално-структурни планове трябва да спазва изискванията на Регламент (ЕС) 2024/1263, в това число изискванията консолидираният държавен дълг да следва правдоподобно низходяща тенденция до края на периода на корекция или да остане на разумни равнища под 60 % от брутния вътрешен продукт (БВП), а дефицитът по консолидирания държавен бюджет да бъде сведен и/или поддържан под референтната стойност по Договора от 3 % от БВП в средносрочен план. Когато държава членка поеме ангажимент да изпълни съответен набор от реформи и инвестиции в съответствие с критериите, посочени в Регламент (ЕС) 2024/1263, периодът на корекция може да бъде удължен с най-много 3 години. За да подпомогне изготвянето на тези национални средносрочни фискално-структурни планове, на 21 юни 2024 г. Комисията публикува насоки относно информацията, която трябва да бъде предоставена от държавите членки в техните национални средносрочни фискално-структурни планове и в техните годишни доклади за напредъка. В съответствие с членове 5 и 36 от Регламент (ЕС) 2024/1263 Комисията предаде на държавите членки референтни траектории и техническа информация по целесъобразност. Държавите членки трябва да представят своите национални средносрочни фискално-структурни планове до 20 септември 2024 г., освен ако държавата членка и Комисията не се споразумеят да удължат този срок в разумни граници. В

[5] Препоръка на Съвета от 12 април 2024 г. относно икономическата политика на еврозоната (ОВ C, C/2024/2807, 23.4.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

[6] Регламент (ЕО) № 1467/97 на Съвета от 7 юли 1997 г. за ускоряване и изясняване на прилагането на процедурата при прекомерен дефицит (ОВ L 209, 2.8.1997 г., стр. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

[7] Директива 2011/85/ЕС на Съвета от 8 ноември 2011 г. относно изискванията за бюджетните рамки на държавите членки (ОВ L 306, 23.11.2011 г., стр. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

[8] Нетни разходи съгласно определението в член 2, точка 2 от Регламент (ЕС) 2024/1263: „нетни разходи“ означава публичните разходи след приспадане на i) разходите за лихви, ii) дискреционните мерки по отношение на приходите, iii) разходите по програми на Съюза, изцяло покрити от приходи от фондове на Съюза, iv) националните разходи за съфинансиране на програми, финансирани от Съюза, v) цикличните елементи на разходите за обезщетения за безработица и vi) еднократните и други временни мерки.

съответствие с националните си правни рамки държавите членки могат да обсъждат своите проекти на средносрочни планове с националните си парламенти, да поискат от независимите фискални институции да издадат становище и да проведат консултации със социалните партньори и други заинтересовани страни на национално равнище.

(6) През 2024 г. европейският семестър за координация на икономическите политики продължава да се развива в съответствие с прилагането на Механизма. Пълното изпълнение на плановете за възстановяване и устойчивост продължава да е от съществено значение за изпълнението на приоритетите на политиката в рамките на европейския семестър, тъй като плановете спомагат за ефективното справяне с всички или значителна част от предизвикателствата, посочени в съответните специфични за всяка държава препоръки, отправени през последните години. Специфичните за всяка държава препоръки за 2019 г., 2020 г., 2022 г. и 2023 г. продължават да бъдат еднакво актуални за плановете за възстановяване и устойчивост, които бяха преразгледани, актуализирани или изменени в съответствие с членове 14, 18 и 21 от Регламент (ЕС) 2021/241.

(7) На 17 май 2021 г. Кипър представи на Комисията своя национален план за възстановяване и устойчивост в съответствие с член 18, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2021/241. Съгласно член 19 от Регламент (ЕС) 2021/241 Комисията оцени целесъобразността, ефективността, ефикасността и съгласуваността на плана за възстановяване и устойчивост в съответствие с насоките за оценка в приложение V към посочения регламент. На 28 юли 2021 г. Съветът прие своето решение за изпълнение за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на Кипър ([9]), който бе изменен на 8 декември 2023 г. съгласно член 18, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2021/241 за актуализиране на максималното финансово участие за безвъзмездна финансова подкрепа, както и за да бъде включена главата за REPowerEU ([10]). Отпускането на траншовете зависи от приемането на решение на Комисията, взето в съответствие с член 24, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2021/241, в което се посочва, че Кипър е изпълнил задоволително съответните ключови етапи и цели, определени в решението за изпълнение на Съвета. Задоволителното изпълнение предполага, че постигането на предходните ключови етапи и цели е запазено.

(8) В съответствие с член 4, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета ([11]) на 30 април 2024 г. Кипър представи националната си програма за реформи за 2024 г. и програмата си за стабилност за 2024 г. В съответствие с член 27 от Регламент (ЕС) 2021/241 националната програма за реформи за 2024 г. отразява също шестмесечното докладване на Кипър относно напредъка, постигнат при изпълнението на неговия план за възстановяване и устойчивост.

(9) На 19 юни 2024 г. Комисията публикува доклада за Кипър за 2024 г. В него беше оценен напредъкът на Кипър в изпълнението на съответните специфични за държавата препоръки, приети от Съвета в периода 2019 — 2023 г., и беше направен преглед на изпълнението от страна на Кипър на плана за възстановяване и устойчивост. Въз основа на този анализ в доклада за държавата бяха посочени пропуски по отношение на предизвикателствата, които не са разгледани или са само частично разгледани в плана за възстановяване и устойчивост, както и по отношение на новите и нововъзникващите предизвикателства. В него бяха оценени също напредъкът на Кипър при прилагането на Европейския стълб на социалните права и постигането на водещите цели на Съюза в областта на заетостта, уменията и намаляването на бедността, както и напредъкът в постигането на целите на Обединените нации за устойчиво развитие.

(10) Комисията извърши задълбочен преглед по член 5 от Регламент (ЕС) № 1176/2011 за Кипър. Основните констатации от извършената от службите на Комисията оценка на макроикономическите уязвимости за Кипър за целите на посочения регламент бяха публикувани през март 2024 г. На 19 юни 2024 г. Комисията стигна до заключението, че в Кипър са налице макроикономически дисбаланси. По-специално Кипър е изправен пред уязвимости, свързани с частния, държавния и външния дълг. Тези уязвимости са намалели като цяло, но продължават да бъдат от значение, докато големият дефицит по текущата сметка се е увеличил още повече. Съотношението на дълга на домакинствата към БВП и съотношението на корпоративния дълг на нефинансовите предприятия към БВП продължават да намаляват, като същевременно остават високи. Корпоративният и външният дълг обаче са се увеличили от дълга на предприятия със специална цел, което представлява ограничен риск за националната икономика. Големият обем от необслужвани заеми, държани от банките, е намалял значително през последните години, включително през 2023 г., и се очаква погасяването на необслужваните заеми от придобиващи кредити дружества да спомогне за по-нататъшното намаляване на частния дълг. Въпреки това по-строгите финансови условия вероятно ще увеличат натиска върху силно задлъжнелите домакинства и дружества. Съотношението държавен дълг към БВП намалява бързо, като прогнозата е Кипър да поддържа бюджетни излишъци през 2024 г. и 2025 г., което ще доведе до по-нататъшно намаляване на съотношението на дълга. Големият дефицит по текущата сметка се е разширил допълнително през 2023 г. в голяма степен поради продължаващото стабилно вътрешно търсене и репатрирането на печалби. Очаква се той да се запази голям през 2024 г. и 2025 г. През 2023 г. силно отрицателната нетна международна инвестиционна позиция не се е подобрила и се очаква да се влоши, освен ако текущата сметка не се подобри значително. За справяне с установените уязвимости са положени значителни усилия в областта на

([9]) ST 10686/21 INIT и ST 10686/21 ADD 1.

([10]) Решение за изпълнение на Съвета от 8 декември 2023 г. за изменение на Решение за изпълнение от 28 юли 2021 г. за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на Кипър (ST 15571/23 INIT и ST 15571/23 ADD 1).

([11]) Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета от 7 юли 1997 г. за засилване на надзора върху състоянието на бюджета и на надзора и координацията на икономическите политики (ОВ L 209, 2.8.1997 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

политиката. Очаква се цялостното и навременно прилагане на плана за възстановяване и развитие и допълнителните мерки да спомогнат за разширяване на износа и да облекчат прекомерната зависимост от вноса на петрол.

(11) В съответствие с данните, потвърдени от Евростат, излишъкът по консолидирания държавен бюджет на Кипър се е увеличил от 2,7 % от БВП през 2022 г. на 3,1 % през 2023 г., докато консолидираният държавен дълг е намалял от 85,6 % от БВП в края на 2022 г. на 77,3 % в края на 2023 г.

(12) На 12 юли 2022 г. Съветът препоръча ([12]) Кипър да предприеме действия, за да гарантира, че през 2023 г. растежът на финансираните на национално равнище първични текущи разходи е в съответствие с като цяло неутрална позиция на фискалната политика ([13]), като се вземе предвид продължаващата временна и целенасочена подкрепа за най-уязвимите на покачването на цените на енергията домакинства и предприятия и за хората, бягащи от Украйна. Същевременно Съветът препоръча Кипър да адаптира текущите разходи към променящата се ситуация. Той препоръча също Кипър да увеличи публичните инвестиции за екологичния и цифровия преход, както и за енергийната сигурност, като вземе предвид инициативата REPowerEU, включително чрез използване на Механизма и други фондове на Съюза. Според оценките на Комисията, през 2023 г. фискалната позиция ([14]) е била експанзионистична — 1 % от БВП, в условията на висока инфлация. Растежът на финансираните на национално равнище първични текущи разходи (след приспадане на дискреционните мерки по отношение на приходите) през 2023 г. осигури като цяло неутрален принос към фискалната позиция в размер на 0,2 % от БВП. Това включва намалените с 0,1 % от БВП разходи по целевите извънредни мерки за подкрепа в полза на домакинствата и предприятията, най-уязвими от покачването на цените на енергията, както и увеличените с 0,2 % от БВП разходи за предоставяне на временна закрила на разселените лица от Украйна. Растежът на финансираните на национално равнище първични текущи разходи през 2023 г. е в съответствие с препоръката на Съвета от 12 юли 2022 г. Разходите, финансирани с безвъзмездна подкрепа („безвъзмездни средства“) по Механизма и други фондове на Съюза, възлязоха на 1,3 % от БВП през 2023 г. Финансираните на национално равнище инвестиции възлязоха на 3,2 % от БВП през 2023 г., което представлява увеличение от 1,3 процентни пункта в сравнение с 2022 г. Кипър финансира допълнителни инвестиции чрез Механизма и други фондове на Съюза. Той финансира публични инвестиции за екологичния и цифровия преход, както и за енергийна сигурност, като например инсталирането на топлоизолационни и фотоволтаични системи в обществените сгради, енергийното модернизиране на редица пожарни станции в градските и селските райони, подобряването на способностите на съответните органи в Кипър за справяне с опасностите от пожари и за укрепване на защитата срещу рисковете, пред които са изправени гражданите, инфраструктурата и горите, цифровизирането на ключови работни процеси в редица министерства и служби на централното държавно управление и разширяването на средата за електронни приложения за целите на планирането и издаването на разрешителни за строеж. Тези публични инвестиции са частично финансирани от Механизма и други фондове на Съюза.

(13) В програмата за стабилност за 2024 г. макроикономическият сценарий в основата на бюджетните прогнози предвижда реалният БВП да нарасне с 2,9 % през 2024 г. и с 3,1 % през 2025 г., като същевременно предвижда инфлацията (измерена с хармонизирания индекс на потребителските цени (ХИПЦ) да бъде 2,5 % през 2024 г. и 2,0 % през 2025 г. Очаква се излишъкът по консолидирания държавен бюджет да намалее до 2,9 % от БВП през 2024 г. и до 2,8 % от БВП през 2025 г., докато съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП се очаква да намалее до 70,6 % до края на 2024 г. и до 65,5 % до края на 2025 г. След 2025 г. се очаква излишъкът по консолидирания държавен бюджет да намалее до 2,6 % от БВП през 2026 г. и до 2,1 % през 2027 г. Поради това се планира салдото по консолидирания държавен бюджет да остане под референтната стойност за дефицита от 3 % от БВП съгласно Договора през периода на програмата. От друга страна, след 2025 г. съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП се очаква постепенно да намалее до 59,2 % през 2026 г. и 54,2 % през 2027 г.

(14) В прогнозата на Комисията от пролетта на 2024 г. се предвижда реалният БВП да нарасне с 2,8 % през 2024 г. и с 2,9 % през 2025 г., а ХИПЦ-инфлацията да бъде 2,4 % през 2024 г. и 2,1 % през 2025 г.

(15) В прогнозата на Комисията от пролетта на 2024 г. се предвижда бюджетен излишък от 2,9 % от БВП през 2024 г., а съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП се очаква да спадне до 70,6 % до края на 2024 г. Според оценките на Комисията фискалната позиция се очаква да бъде неутрална – 0,0 % от БВП през 2024 г.

([12]) Препоръка на Съвета от 12 юли 2022 г. относно националната програма за реформи на Кипър за 2022 г. и съдържаща становище на Съвета относно програмата за стабилност на Кипър за 2022 г. (ОВ C 334, 1.9.2022 г., стр. 104).

([13]) Въз основа на прогнозата на Комисията от пролетта на 2024 г. средносрочният потенциален растеж на производството на Кипър през 2023 г., който се използва за измерване на фискалната позиция, се оценява на 8,5 % в номинално изражение въз основа на 10-годишния среден реален потенциален темп на растеж и дефлатора на БВП от 2023 г.

([14]) Фискалната позиция се определя като мярка за годишната промяна в основната бюджетна позиция на сектор „Държавно управление“. Нейната цел е да бъде оценен икономическият импулс, даден от фискалните политики – както тези, които са финансирани на национално равнище, така и тези, които се финансират от бюджета на Съюза. Фискалната позиция се измерва като разликата между i) средносрочния потенциален растеж и ii) промяната в първичните разходи без дискреционните мерки по отношение на приходите (и с изключение на свързаните с кризата с COVID-19 временни извънредни мерки), включително разходите, финансирани с безвъзмездна подкрепа (безвъзмездни средства) от Механизма и други фондове на Съюза.

(16) Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2024 г. разходи в размер на 0,7 % от БВП се очаква да бъдат финансирани с безвъзмездни средства от Механизма през 2024 г. в сравнение с 0,3 % от БВП през 2023 г. Разходите, финансирани с безвъзмездни средства от Механизма, ще продължат да дават възможност за висококачествени инвестиции и реформи за повишаване на производителността без пряко въздействие върху салдото или дълга по консолидирания държавен бюджет на Кипър. Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2024 г. разходи в размер на 0,2 % от БВП се очаква да бъдат покрити със заеми от Механизма през 2024 г. в сравнение с 0,0 % от БВП през 2023 г.

(17) На 14 юли 2023 г. Съветът препоръча ([15]) на Кипър да поддържа стабилна фискална позиция през 2024 г. Когато изпълняваха своите бюджети за 2023 г. и изготвяха своите проекти на бюджетни планове за 2024 г., държавите членки бяха приканени да вземат предвид факта, че Комисията ще предложи на Съвета да бъдат открити основани на дефицита процедури при прекомерен дефицит въз основа на данните за резултатите за 2023 г. Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2024 г. структурното салдо на Кипър се очаква да бъде 2,1 % от БВП през 2024 г. (от 1,8 % през 2023 г.), и следователно над средносрочната бюджетна цел на страната за структурно салдо от 0 % от БВП. Това е в съответствие с препоръките на Съвета.

(18) Освен това Съветът препоръча на Кипър да предприеме действия за прекратяване на действащите извънредни мерки за енергийна подкрепа възможно най-скоро през 2023 г. и 2024 г. Съветът препоръча също така, ако нови увеличения на цените на енергията налагат нови или запазване на съществуващи мерки за подкрепа, Кипър да гарантира, че такива мерки за подкрепа са насочени към защитата на уязвимите домакинства и предприятия, че са фискално поносими и запазват стимулите за икономии на енергия. Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2024 г. нетните бюджетни разходи ([16]) за извънредни мерки за енергийна подкрепа се оценяват на 0,4 % от БВП през 2023 г. и се очаква да бъдат 0,3 % през 2024 г. и 0,0 % през 2025 г. По-специално се допуска, че по-ниските акцизи върху петролните продукти, чието действие изтече през март 2024 г., и субсидиите за сметките за електроенергия ще останат в сила, но се очаква да бъдат постепенно премахнати през 2024 г. Не се предвижда извънредните мерки за енергийна подкрепа да бъдат прекратени възможно най-скоро през 2023 г. и 2024 г. Съществува риск това да не съответства на препоръките на Съвета. Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2024 г. бюджетните разходи за извънредни мерки за енергийна подкрепа, насочени към защита на уязвимите домакинства и дружества, се оценяват на 0,0 % от БВП през 2024 г. (0,0 % през 2023 г.).

(19) Освен това Съветът препоръча на Кипър да запази финансираните на национално равнище публични инвестиции и да гарантира, че безвъзмездните средства от Механизма и други фондове на Съюза се усвояват ефективно, по-специално с цел насърчаване на екологичния и цифровия преход. Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2024 г. финансираните на национално равнище публични инвестиции се очаква да останат като цяло стабилни и да възлизат на 3,1 % от БВП през 2024 г. (в сравнение с 3,2 % от БВП през 2023 г.). Това е в съответствие с препоръките на Съвета. На свой ред, публичните разходи, финансирани с приходи от фондовете на Съюза, включително безвъзмездни средства по Механизма, се очаква да останат стабилни и да възлязат на 1,3 % от БВП през 2024 г. Това се дължи на по-високи разходи, финансирани от безвъзмездни средства по Механизма в резултат на намаляването на други безвъзмездни средства от Съюза след края на програмния период 2014—2020 г. на структурните фондове на Съюза, за които бяха налични средства до 2023 г.

(20) Въз основа на мерките на политиката, известни към крайната дата на изготвяне на прогнозата, и при условие че политиката остане непроменена, в прогнозата на Комисията от пролетта на 2024 г. се предвижда бюджетен излишък от 2,9 % от БВП през 2025 г. Съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП се очаква да намалее до 65,4 % до края на 2025 г. Разумната фискална политика също следва да допринесе за укрепване на външната позиция.

(21) В съответствие с член 19, параграф 3, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/241 и критерий 2.2 от приложение V към него планът за възстановяване и устойчивост включва широк набор от взаимно подсилващи се реформи и инвестиции, които трябва да бъдат изпълнени до 2026 г. Очаква се тези реформи и инвестиции да спомогнат за ефективното справяне с всички или със значителна част от предизвикателствата, посочени в съответните специфични за държавата препоръки. В този кратък срок бързото и ефективно изпълнение на плана за възстановяване и устойчивост, включително на главата за REPowerEU, е от съществено значение за повишаване на дългосрочната конкурентоспособност на Кипър по време на екологичния и цифровия преход, като същевременно се гарантира социална справедливост. За да бъдат изпълнени ангажиментите по плана за възстановяване и устойчивост до август 2026 г., от съществено значение е Кипър да продължи изпълнението на реформите и да ускори инвестициите чрез преодоляване на съответните предизвикателства, като същевременно осигури стабилен административен капацитет.

([15]) Препоръка на Съвета от 14 юли 2023 г. относно националната програма за реформи на Кипър за 2023 г. и съдържаща становище на Съвета относно програмата за стабилност на Кипър за 2023 г. (ОВ C 312, 1.9.2023 г., стр. 116).

([16]) Стойността представлява равнището на годишните бюджетни разходи за тези мерки, включително приходите и разходите, и когато е приложимо, след приспадане на приходите от данъци върху извънредните печалби на доставчиците на енергия.

(22) Като част от междинния преглед на програмите по линия на политиката на сближаване, в съответствие с член 18 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета ([17]) от Кипър се изисква да направи преглед на всяка програма по линия на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+), Кохезионния фонд (КФ) и Фонда за справедлив преход (ФСП) до март 2025 г., като вземе предвид, наред с другото, предизвикателствата, посочени в специфичните за държавата препоръки за 2024 г., както и своя национален план в областта на енергетиката и климата. Този преглед представлява основата за окончателното разпределение на финансирането от Съюза, включено във всяка програма. Макар Кипър да е постигнал напредък в прилагането на програмите по линия на политиката на сближаване и Европейския стълб на социалните права, продължават да съществуват предизвикателства и социално-икономически различия между градските и извънградските райони. Ускоряването на изпълнението на програмите по линия на политиката на сближаване е от съществено значение. Освен това е важно да се гарантира административният капацитет на органите на местното управление в очакване на законодателната реформа на Кипър в местното управление, планирана за 1 юли 2024 г. Договорените приоритети в програмата по линия на политиката на сближаване Thalia продължават да бъдат актуални. Увеличаването на употребата на енергия от възобновяеми източници, решенията за съхранение, повишаването на енергийната ефективност и градският транспорт са от ключово значение за постигането на екологичния преход. Подобряването на управлението на водите, особено на пречистването на отпадъчните води, е необходимо с оглед на спазването на Директива 91/271/ЕИО ([18]). Напредъкът към кръгова икономика в управлението на отпадъците остава критичен и изисква подобрения в рециклирането и намаляването на отпадъците. Следва да продължи реализирането на инвестиции в активирането на пазара на труда и социалната интеграция на уязвими групи. Въвеждането на индивидуални сметки за обучение и прилагането на Европейската гаранция за децата продължават да бъдат важни. Приоритет остават и инвестициите в качествени и достъпни услуги за дългосрочни грижи и социални жилища. Освен това следва да продължат усилията за преодоляване на енергийната бедност и за развитие на социалната икономика. Като част от междинния преглед на програмата по линия на политиката на сближаване Thalia е необходимо да се обърне повече внимание на все по-належащите нужди по отношение на предотвратяването на свързаните с изменението на климата рискове и готовността за справяне с тях. Кипър би могъл също така да използва Платформата за стратегически технологии за Европа, създадена с Регламент (ЕС) 2024/795 на Европейския парламент и на Съвета ([19]), за да подкрепи своя енергиен преход чрез чисти и ресурсно ефективни технологии, включително технологии с нулеви нетни емисии.

(23) Освен икономическите и социалните предизвикателства, към които са насочени планът за възстановяване и устойчивост и други фондове на Съюза, Кипър е изправен пред няколко допълнителни предизвикателства, свързани с управлението на държавните предприятия, образователните резултати и несъответствията в уменията, внедряването на възобновяеми енергийни източници, разширяването и модернизирането на електроенергийната мрежа и адаптирането към изменението на климата.

(24) Добре функциониращата и конкурентна стопанска среда е от решаващо значение за икономическата ефективност и растеж. В това отношение управлението на държавните предприятия в Кипър не отговаря напълно на международните стандарти. През последните години бяха въведени някои мерки на политиката за подобряване на финансовия надзор на публичните субекти, но липсата на пълна инвентаризация и задължение за редовно отчитане ограничава ефективния мониторинг на резултатите и планирането на държавните предприятия. Освен това важни аспекти на практиките на корпоративно управление, като номиниране на управителни съвети въз основа на заслуги, политика на собственост, основано на резултатите управление, прозрачност и отчетност на финансовите резултати, продължават да бъдат недостатъчно обхванати. С оглед на това са налице опасения относно качеството и цените на услугите в сектори, доминирани от държавни предприятия, като електроенергийния сектор.

(25) Много слабите резултати на Кипър в рамките на Програмата за международно оценяване на учениците (PISA) за 2022 г. показват, че недостатъчните постижения в основните умения (т.е. грамотност, аритметични умения и природни науки) представляват голямо предизвикателство. Въпреки подходящата официална квалификация на преподавателските кадри, продължаващото обучение на учителите (включително основаните на компетентности методи на преподаване и учене) е недостатъчно. През 2021 г. повечето кандидат-учители не издържаха изпита, който се полага за назначаване. В образователната система не се оценяват и адаптират достатъчно образователните ресурси към нуждите на учениците, което е необходимо за развиване на ключови компетентности. На пазара на труда са все по-разпространени несъответствията между уменията и изискванията на пазара на труда, докато участието в програмите за професионално образование и обучение (ПОО) остава значително по-ниско от средното за Съюза. Ниският процент на участие в програмите за ПОО е свързан както с ограниченията на капацитета, така и с привлекателността, тъй като повечето училища за ПОО са разположени в градски райони, което затруднява записването на ученици, живеещи в селските райони, като същевременно повечето ученици изразяват вместо това

([17]) Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г. за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика (ОВ L 231, 30.6.2021 г., стр. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([18]) Директива 91/271/ЕИО на Съвета от 21 май 1991 г. за пречистването на градските отпадъчни води (ОВ L 135, 30.5.1991 г., стр. 40, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1991/271/oj).

([19]) Регламент (ЕС) 2024/795 на Европейския парламент и на Съвета от 29 февруари 2024 г. за създаване на платформата за стратегически технологии за Европа (STEP) и за изменение на Директива 2003/87/ЕО и на регламенти (ЕС) 2021/1058, (ЕС) 2021/1056, (ЕС) 2021/1057, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 223/2014, (ЕС) 2021/1060, (ЕС) 2021/523, (ЕС) 2021/695, (ЕС) 2021/697 и (ЕС) 2021/241 (ОВ L, 2024/795, 29.2.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

силно предпочитание да се запишат във висше учебно заведение. Потенциалът на ученето за възрастни е ограничен за коригирането на тази ситуация, тъй като делът на възрастните на възраст 25—64 години, участващи в обучение през предходните 12 месеца, е бил 28,3 % през 2022 г. (спрямо 39,5 % в Съюза). Това е значително намаление от 44,8 % през 2016 г., което засяга потенциала на Кипър да подобри икономическата си конкурентоспособност.

(26) Въпреки предприемането на значителни стъпки за ускоряване на въвеждането на възобновяеми енергийни източници, все още има значителни предизвикателства. Енергията от възобновяеми източници представлява само 17 % от електроенергийния микс на Кипър през 2022 г. Това все още е значително под целта 31,5 % от електроенергията до 2030 г. да бъде електроенергия, произведена от възобновяеми енергийни източници, както е посочено от Кипър в неговия проект на национален план в областта на енергетиката и климата. Поради зависимостта на Кипър от нефтопродукти, които се внасят изцяло и служат за задоволяване на над 80 % от енергийните му нужди, Кипър остава уязвим към колебанията в световните цени на енергията. Продължават да съществуват значителни предизвикателства при модернизирането и разширяването на съществуващата електроенергийна мрежа с цел да се приспособи към внедряването на електроенергия, произведена от възобновяеми енергийни източници. Кипър се бори със значителни пречки пред краткосрочния капацитет на електроенергийната си мрежа за поемане на увеличаването на възобновяемите енергийни източници, което води до непрекъснат недостиг. Това явление е очевидно при прегледа на официалните данни от органа за енергийно регулиране на Кипър. Към края на ноември 2023 г. кипърската система разполагаше с общо 782,57 MW работещи централи за енергия от възобновяеми източници, включително 157,50 MW вятърни, 625,93 MW фотоволтаични и 9,15 MW с биомаса. В същото време органът за енергийно регулиране е одобрил разрешения за строеж за общо 2 383 MW по проекти за енергия от възобновяеми източници. Една всеобхватна стратегия за съхранение на енергия може да увеличи гъвкавостта и стабилността на доставките и да намали разходите за увеличаване и намаляване на конвенционалните електроцентрали.

(27) Кипър е изправен пред няколко предизвикателства в усилията си да вземе мерки във връзка с устойчивостта спрямо изменението на климата, като например слабата институционална рамка за адаптиране към изменението на климата и липсата на практики за устойчиво управление на водите в подкрепа на устойчивото селско стопанство. Уязвимостта на държавата към изменението на климата е ясно изразена, а нейните национални политики и мерки за адаптиране не са достатъчно развити. Кипър страда от слаби валежи и високи температури, което допринася за най-високото равнище на недостиг на вода в Съюза. Въпреки че селскостопанският сектор на Кипър се възползва от все по-водоефективни напоителни системи, той все още е с най-високия процент на потребление на вода поради значителната загуба на водни ресурси в недостатъчни мрежи за разпределение и съхранение. Освен това кипърският селскостопански сектор вече се бори с последиците от изменението на климата, включително увреждането на почвата и опустиняване, което води до намалени добиви. Ефективното управление и съхранение на водата, както и възприемането на водноефективни култури придобиват първостепенно значение. Ситуацията се влошава от антропогенния натиск върху местообитанията и екосистемите, особено в крайбрежните зони. Настоящият подход на държавата към адаптирането към изменението на климата остава до голяма степен необвързващ. Това налага подобряване на институционалните разпоредби за укрепване на устойчивостта спрямо изменението на климата и дългосрочната конкурентоспособност.

(28) С оглед на тясната взаимообвързаност между икономиките на държавите членки от еврозоната и колективния им принос за функционирането на Икономическия и паричен съюз, през 2024 г. Съветът препоръча на държавите членки от еврозоната да предприемат действия, включително чрез своите планове за възстановяване и устойчивост, за да изпълнят Препоръката от 2024 г. относно еврозоната. За Кипър препоръки 1, 2, 3 и 4 спомагат за изпълнението на първата, втората, третата и четвъртата препоръка, изложени в Препоръката от 2024 г. относно еврозоната.

(29) В светлината на задълбочения преглед на Комисията и заключенията ѝ относно наличието на дисбаланси, препоръките по член 6 от Регламент (ЕС) № 1176/2011 са отразени в препоръка 1. Посочените в препоръка 1 политики спомагат за преодоляване на уязвимостите, свързани с публичния и външния дълг. Посочените в препоръка 4 политики допринасят за изпълнението на препоръка 1, като намаляват търсенето на внос на енергия и непряко спомагат за укрепване на външния баланс. Препоръка 1 допринася както за преодоляването на дисбалансите, така и за изпълнението на препоръката за еврозоната от 2024 г. в съответствие със съображение 28,

ПРЕПОРЪЧВА на Кипър да предприеме през 2024 г. и 2025 г. следните действия:

1. Да представи своевременно средносрочния фискално-структурен план. В съответствие с изискванията на реформирания Пакт за стабилност и растеж да ограничи растежа на нетните разходи ([20]) през 2025 г. до равнище, което е съобразено, наред с другото, с вероятното намаляване на консолидирания държавен дълг в средносрочен план и със заложената в Договора референтна стойност от 3 % от БВП.

([20]) Съгласно член 2, точка 2 от Регламент (ЕС) 2024/1263 „нетни разходи“ означава публичните разходи след приспадане на разходите за лихви, дискреционните мерки по отношение на приходите, разходите по програми на Съюза, изцяло покрити от приходи от фондове на Съюза, националните разходи за съфинансиране на програми, финансирани от Съюза, цикличните елементи на разходите за обезщетения за безработица, както и еднократните и други временни мерки.

2. Да укрепи административния капацитет за управление на плана за възстановяване и устойчивост, да ускори инвестициите и да запази импулса в изпълнението на реформите. Да преодолее съответните предизвикателства, за да даде възможност за непрекъснато, бързо и ефективно изпълнение на плана за възстановяване и устойчивост, включително главата за REPowerEU, като осигури приключването на реформите и инвестициите до август 2026 г. Да ускори изпълнението на програмите по линия на политиката на сближаване. В контекста на междинния преглед на тези програми да продължи да се съсредоточава върху договорените приоритети и да предприеме действия за по-успешно посрещане на потребностите по отношение на превенцията на рискове, свързани с изменението на климата, и готовността за преодоляването им, като същевременно вземе предвид възможностите, предоставени от инициативата „Платформа за стратегически технологии за Европа“ за подобряване на конкурентоспособността.

3. Да укрепи конкурентоспособността на икономиката чрез ускоряване на усилията за подобряване на управлението на държавните предприятия в съответствие с международните стандарти и допълнително подобряване на равнищата на умения и образователните резултати. Да засили продължаващото обучение на учителите и справянето с дисбалансите между търсенето и предлагането на работна ръка чрез допълнително увеличаване на капацитета и привлекателността на програмите за професионално образование и обучение, както и чрез насърчаване на ученето за възрастни.

4. Да модернизира и разшири електроенергийната мрежа и съхранението, за да поеме нарастващ дял от възобновяеми енергийни източници. Да подобри прилагането на мерките за адаптиране към изменението на климата, като се съсредоточи върху насърчаването на институционалната рамка, уреждаща адаптирането към изменението на климата и прилагането на практики за устойчиво управление на водите в селското стопанство.

Съставено в Люксембург на 21 октомври 2024 година.

За Съвета

Председател

NAGY I.